

ספר' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלישלת האור

שער
אחד עשר

היכל
המישי

אור התורה

מספר

שיר השירים

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות
לעבודת ה'. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים.
שלש רגלים ור"ה ויוהכ"פ.

מאת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגאון הגדול האמיתי
האלקי חסידא קדישא אור עולם נור ישראל ותפארתו
קדוש ה'

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבנ"מ ז"ע

- אדמו"ר ה"צמח צדק" -

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבעה לבריאה

זאת כמו צמר דציצית נעשה כלי לאור המצוה ההיא משא"כ בל"ת אין הניצוצות המתבררים יכולים להיות כלי לאור זה רק שנמשך ע"י קיום המצות הל"ת שע"י דאתכפי' סט"א כו' אסתלק קוב"ה כו' ולכך גילוי בחי' אהבה עליונה שלמעלה מג"ע נמשך ע"י ועניתם את נפשותיכם שהיא בחי' אתכפי' סט"א כו' שע"י מניעת תאוות גה"ב עי"ז נמשך אור במאכל ובמשתה שהיא האור המתלבשת ממש בניצוצות העולים מק"נ כו', ועד"ז יובן ההפרש בין שבת שמצוה לענגו במאכל ומשתה שהוא האור המתלבשת ממש בניצוצות העולים מק"נ כו' ונק' מ"ד אבל ביוהכ"פ שנק' שבת שבתון הוא בחי' עליונה יותר שאין יכול להתלבש בתוך הכלים ולכן אסור באכילה ושתייה ותשמיש המטה כו' כי הוא למעלה מבחי' יחוד מ"ד ומ"ג שהוא אור וע"י בטלה שנמשך רק ע"י בחי' ועניתם את נפשותיכם כו', וכענין שהל"ת גדול ממ"ע אלא שהל"ת שבתורה הם המניעות מדברים האסורים שלמטה מטה מק"נ אבל יוהכ"פ הוא גילוי אור גדול יותר עד שאפי' בחי' דברים המותרים שהן ק"ג נחשב איסור גמור ביוהכ"פ כי לגבי אור זה גם ק"ג נחשב הסתר גמור שלא יוכל להיות כלל כלי לאור זה רק שנמשך גילוי אור ע"י המניעה מהם וכמו אורות הגמשכים ע"י קיום מל"ת, וזהו שמצינו בד' חלוקי כפרה עבר אדם על מ"ע ושב לא זו משם עד שמוחלין לו עבר על ל"ת ושב תשובה תולה ויוהכ"פ מכפר כי להיות הכפרה על ל"ת דוקא הוא ע"י יוהכ"פ שהוא גילוי בחי' עליונה מאד עד אפי' דברים המותרים שמק"ג נחשב לגבי זה כמו הדברים האסורים לכן ע"י המשכת אור זה ועניתם את נפשותיכם כו' עי"ז יכפר על הל"ת וד"ל.

הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה כו' אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים. הנה ידוע דכל שיר השירים הוא מיוסד על וויכוחים של הקב"ה עם כנס"י הנק' שכינת עוזו ית' ולכן יש פסוקים בשיר השירים המדברים בהיות הקב"ה עם כנס"י פנים בפנים כמו במתן תורה וכל זמן הבית כו' ופסוקים רבים המדברים בוויכוחים באורך הגלות המר והנחמות והעליות העצומות שיהי' לע"ל בב"א. וזהו ג"כ ענין ב' פסוקים אלו, דפסוק הגידה לי הוא טענת כנס"י ותחנוניה על הגלות כדפי' בזהר פ' ויקרא (די"ז ע"א וע"ב) וז"ל בשעתא דכנס"י נפקת בגלותא, אמרת קמיה הגידה לי שאהבה נפשי, אנת רחימו דנפשאי אנת דכל רחימו דנפשי בך, איכה תרעה, איך תזון גרמך כו' ובפ' בלק (דקצ"ז ע"ב) פי' דלכן נאמר כאן ב"פ איכה כנגד ב' חורבנות מקדש ראשון ומקדש שני שעל כל חורבן קוננת באיכה, ופסוק שני אם לא תדעי לך כו' הוא תשובה שמשלב לה הקב"ה על טענותיה. והנה להבין ענין התשובה זו ופירושה מהו התשובה אם לא תדעי כו' צאי כו' שאינו מובן כלל איך יש בפסוק זה תשובה

על טענות מרירות הגלות, יש לבאר מתחלה טענת כנס"י על הגלות המבואר בפסוק הגידה לי כו' שאין הטענה על מה ולמה הוא הגלות כי ע"ז אין שייך כלל טענה דלא חשיד קוב"ה דעביד דינא בלא דינא ח"ו, אלא ענין טענות אלו הוא כי עם היות שחטאו עוו פשעו בני"י מ"מ אין מובן כלל איך יתוקן כ"ז ע"י הגלות כי מרוב הצרות ושעבוד מלכיות ודאגת פרנסה המקפת את האדם מראשו עד רגלו עד שלבו ומוחו כל עמו לעסוק בתורה ומצות כו' משא"כ כשהיו איש תחת גפנו כו' והיו עוסקי' הרבה בתורה כל זמן הבית השני, וא"כ הרי אדרבה בגלות נתמעט אור וגילוי המשכת אלהות בנפש ומהו התיקון כו', וזהו ענין איכה תרעה איך תזון גרמך כו', כי הנה כנס"י נק' רעיתי והוא לשון פרנסתי כמארו"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים והנה פרנסה כולל ב' דברים מזונות ולבושים והוא נמשך ע"י תורה ומצות כי כמו שמהתורה נמשך מזון לנפש כדכתי' ותורתך בתוך מעי כמו"כ היא ג"כ בחי' לחם ופרנס' לאביהם שבשמים וזהו לכו לחמו בלחמי בחי' לחמו הוא היותה מזון לנפש ובחי' לחמי הוא היותה בחי' מזון למעלה כביכול, וכן בהמצות כמו שמהן נעשו לבושים לנפש בג"ע כך נעשה מהן בחי' לבוש למלך מלכי המלכים הקב"ה כמאמר לבושו צדקה, וזהו רעיתי יפתי שעושה לבושים יפים להקב"ה ע"י המצות, וכיון שכן בגלות המר שיש בו ביטול תורה ומצות הרבה שהרי רוב המצות עשה א"א לקיים בגלות שאין לנו עכשיו לא קרבן ולא כהן עומד ומקריב כו', ורק ערך חלק רביעי ממנין רמ"ח מ"ע הוא שאפשר לקיימם, וא"כ איכה תרעה איך תזון גרמך כו'.

(ב) וביאור הדבר מהו ענין מזון למעלה כביכול, דהנה בענין הפרנסה שלמטה נכלל בזה ב' דברים, והיינו ענין המזון ולבושים, והנה ענין המזון למטה הנה אנו רואים שע"י יש דוקא חיבור וקישור לחיות הנפש הרוחני עם הגוף גשמי וכאשר אנו רואים בחוש שכאשר לא יאכל אדם כמה ימים יכלה כחו עד שתצא נפשו ממש, והטעם הוא להיות כי הנפש הוא בחי' חיות רוחני פשוט כנודע שאינו מערך וסוג חומרי הגוף, כי אף חומר המוח שהוא זך ודק מכל כלי הגוף להיותו מקבל צורת אור השכל כנודע עכ"ז הוא בחי' גשם גמור לגבי רוחניות חיות הנפש הפשוט שאינו בגדר וסוג שכל כלל ומכש"כ מערך חומר גשם המוח כו' וע"כ א"א להיות חיבור וקישור לחיות הנפש הרוחני עם חומרי הגוף הגשמי אם לא ע"י איזה ממוצע שע"י דוקא יתחברו ויתקשרו יחד, והממוצע ביניהם הוא המזון הגשמי' כמארו"ל חמרא וריחא פקחי' כו', וכמאמר ר"ש אנא לא צלינא דעתאי עד לא אכילנא בשרא דתורא, וכאשר נראה בחוש שע"י המזון מתוסף אור וחיות הנפש להתפשט בחומר כלי המוח והלב כו', וע"כ ממילא כאשר יפסוק האדם מלאכול כמה ימים יכלה כחו וייפסק חיות הנפש להתפשט בחלל הגוף ויצא נפשו וימות להיותם רחוקים בערך זה מאד שא"א שיהי' חיבור וקישור ביניהם בלתי מזון הממוצע ביניהם והטעם לזה למה המזון דוקא הוא הממוצע לחברם ולקשרם הוא ידוע ומבואר במ"א באריכות. אמנם הנה הגם שאין לגשם חומרי הגוף שום ערך ויחס כלל עם רוחני' חיות הנפש כו' עכ"ז הנה אנו רואים

שכאשר אור וחיות הנפש שוכן ומתלבש בחומרי כלי הגוף ע"י מזון הממוצע הנ"ל הנה מתאחדי ומתקשרי יחד בבחי' ביטול אמיתי בתכלית בלתי יש ופירוד ביניהם כלל כמו אור השכל במוח ושמיעה באוזן וכח המישוש ביד עד גם כח ההילוך ברגל שכולם הם מחמת התפשטות חיות הנפש הרוחני בחומרי כל האברים פרטי' הללו לפעול בהם פעולת כלל כח השכל במוח עד גם כח ההילוך ברגל (משא"כ מצד עצם חיות הנפש הרוחניות שהוא מופשט מגדר וסוג מציאת כחות הללו שכולן הם מתאחדי ומתקשרי יחד עד שהנפש הרוחני פועלת כל פעולה גשמי' הללו ע"י התלבשותה בחומר כלי הגוף ומתאחדת ומתקשרת עמהם בתכלית עד שגם לכל נפש הפעולה לא נראה וניכר כלל בגשם האבר ועכ"ז לא נק' הפעולה ע"ש גשם חומרי כלי אברי הגוף כלל וכלל, כמבואר במ"א באריכות. וכ"ז הטעם הוא להיותם אחדים ומתקשרי יחד בתכלית אף שזה גשם וזה רוחני שאין ערך ביניהם כלל, וכנודע שעיקר קריאת שם האדם אינו על גשם האברי' כלל כ"א על חיות הפנימי שבאדם דוקא משא"כ גשם האברי' נק' בשם בשר האדם כו' ולהיות כן נק' המזון בשם חיות פנימי להיות שהוא הממוצע שע"ז דוקא יש חיבור וקישור לחיות הנפש עם חומרי הגוף להתפשט בהם ולהחיותם בבחי' חיות פנימי דוקא וכו' כמ"ש המרא וריחא כו' וכן לא צלינא דעתאי. ונמצא שע"י המזון דוקא יתוסף כח ואור חיות הנפש בתוך המוח והלב כו' בבחי' חיות פנימי ממש להיות תוספת אור השכל במוח ואור המדות בלב כו' ומה גם שהמזון גופא מתהפך לדם כו' עד שהוא נכנס ובא בתוך פנימי' כל האברים וכמשי"ת בסמוך וע"כ נק' בשם חיות פנימי וד"ל. ועתה יובן ענין הלבושי' הגשמי' שלמטה באדם הגשמי' שהמה ג"כ נקראים בשם פרנסה כנ"ל, אבל המה באופן אחר לגמרי מענין מזון הנ"ל, דהנה הלבושים הן באים לאדם להצילו מן הקור והחום והשרב וכו' שלא יזיק לו, ונמצא שהמה ג"כ כמו בחי' ממוצע שע"י דוקא יחי' ויתקיים חיות הנפש בתוך הגוף ולא יזיק לו החום והקור והשרב כו', אמנם עכ"ז הרי הלבושים המה בבחי' חיצוני' לגמרי בלתי מתייחדים עם חיות הנפש כולו כלל כ"א באים בבחי' חיצוני' על האדם מבחוץ בחי' נפרד מקיף האדם לגמרי כנודע ומבואר במ"א באריכות משא"כ מזון הממוצע כנ"ל שגם עצמיו' המזון נהפך לדם ונכנס בבחי' פנימי' בתוך פנימי' האברים ומתאחדת עמהם בתכלית כנודע עד שבחי' פנימי' חיות הדם עולה ונכלל בבחי' חיות הרוחני ממש שבמוח כנודע וע"כ הוא בבחי' ממוצע להיות ע"י דוקא בחי' השראת והתפשטות חיות הנפש בתוך חומר הגוף בבחי' חיות פנימי ממש, משא"כ הלבושי' שהמה באין בבחי' לבוש נבדל ונפרד מגוף האדם לגמרי בלתי מתייחדי' עמו כלל וכלל, ע"כ אינם אלא בבחי' שומר מבחוץ על גוף האדם להצילו מן הקור כו', אך הנה מאחר שאנו רואים שעכ"ז הלבושים המה בבחי' שומר מבחוץ להנפש והגוף יחד, וידוע הכלל בכ"מ שהשומר מוכרח להיות שרשו גדול יותר מן המשתמר וא"כ גם כאן בענין הלבושים אף שהן באין בבחי' חיצוני' מדברים זרים ונבדלים מן גוף האדם לגמרי עכ"ז מאחר שהם נעשים בבחי' שומר להאדם שע"י דוקא משתמר הנפש והגוף האדם כנ"ל הרי מוכרח להיות ששרשם יותר גבוה גם מבחי'

חיות הנפש הרוחני' ששוכן ושורה בתוך אברי הגוף דהיינו ששוכן ושורה על הלבושי' וכן את הארת חיות הנפש הרוחני' שלמעלה מעלה מבחי' הארת הנפש המלוכש בתוך אברי הגוף עד שע"י משתמרים חיות הנפש בתוך אברי הגוף. והענין הוא כידוע דהנפש היא כלולה מכמה בחי' ובכלל הן ה' בחי' נפש רוח נשמה חי' יחידה, בחי' נר"נ הם הנמשכי' ומתפשטי' ושוכנים ומתלבשים בתוך כלי הגוף שכללותם הן תלת, תלת שליטין מוחא ולבא וכבדא ששורה ושוכן בהם ג' בחי' נר"נ הנ"ל מבחי' ג' שליטין הנ"ל והמה מקבלי' כללות כל האברים בפרט כו' כנודע, וע"כ נק' בחי' נר"נ בשם אור פנימי כנ"ל, משא"כ בחי' ח"י שורה בבחי' מקיף על כללות כל האברים בהשוואה יחד בלי קדימה ותוס' ומעלה זע"ז כלל כי לגבי בחי' ח"י יחידה שהמה בחי' מקיפים של הנפש כו' האברים שוים הם בתכלית עד שהמוח והרגל שוין להיות נשמעים לרצונו בתכלית כו' וכנודע ומבוא במ"א באריכות וד"ל. והנה בחי' ח"י יחידה הנ"ל שנק' בחי' מקיפים כנ"ל הן השורי' ושוכני' על בחי' הלבושים דוקא וע"כ גם הלבושים הגשמיים המה באים על האדם מבחוץ ומקיפי' את כל האברים מראש עד רגל בהשוואה כו' (משא"כ המזון שהוא בא בהתחלקות המדריגות כידוע דהקיבה מבשל את המזון והפסולת יוצא לחוץ והדם עולה לכבד ומשם עולה מובחר הדם אל הלב ומן הלב עולי' האידיים הדקים אל המוח כו' וד"ל). ולכן הלבושים הם ג"כ בחי' שומר שע"י דוקא משתמר נפש וגוף האדם כנ"ל להיות ששרשם בבחי' מקיפי' דבחי' ח"י יחידה של הנפש ששרשם למעלה מעלה מבחי' נר"נ הנמשכים בבחי' חיות פנימי כנ"ל וד"ל. והטעם שבחי' מקיפים שורה על הלבושים דוקא הוא ע"ד כלל הידוע בכ"מ דנעוץ תב"ס דוקא שכל הגבוה גבוה יותר יותר יושפל ויומשך למטה מטה יותר וכמו עד"מ אבן הנוזק ונופל כו' או כמו אור גדול וזך ובהיר יותר יותר לא יוכל לראות מקרוב כ"כ כ"א מרחוק יותר דוקא וכמה משלים רבים לזה כידוע ומבואר במ"א באריכות, וכמ"כ כאן בבחי' ח"י יחידה להיותם בבחי' מקיפים על הנפש שלמעלה מעלה מבחי' נר"נ ע"כ לא יוכלו להתלבש באברי הגוף שהן מוחא ולבא וכבדא וכלליות כל האברים כלל כ"א שורה ושוכני' על הלבושים דוקא להיותם מדברים זרים ונבדלים לגמרי שלמטה הרבה מגוף האדם להיות כי כל הגבוה כנ"ל וד"ל.

ג) וכדוגמת כל פרטי המשלים הנ"ל בבחי' מזון ולבושים הגשמי' ואורות פנימים ומקיפים שלמטה באדם הגשמי, יובן מזה למעלה באדם העליון דאצי' כמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, דהנה ידוע מאמר אליהו ז"ל בתיקונים אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון ספירן לאנהגא בהון עלמין כו' וכמה גופין כו' דאתקריאו גופין לגבי לבושין כו' ואתקריאו בתיקונא דא חסד דרועא ימינא וגבורה דרועא שמאלא תפארת גופא כו' חכמה מוחא כו' רבון עלמין אנת הוא סתימו דכל סתימין לאו דאית לך צדק ידיעא ולא מכל אינון מדות כלל אלא לאחזאה בהון איך אתנהג עלמא כו', ונמצא מובן מכ"ז המאמר שכל הע"ס דאצילות נק' בשם גופים ממש לגבי למעלה מהן וכמאמר הנ"ל חסד דרועא ימינא כו' הגם שאין לו

גוף ולא דמות הגוף ח"ו, עכ"ז דברה תורה כלשון בני"א מבשרי אחזה כו'. והענין הוא דהנה כללות כל הע"ס דאצילות אף בבחי' א"ס ממש וכמאמר חיוהי וגרמוהי חד כו' בבחי' א"ס ממש נק' עולם האצ"י בכלל בשם עולם הא"ס לגבי עולמות התחתונים דבי"ע שהם בבחי' יש ונפרד ממש כו', עכ"ז לגבי שלמעלה מהן שהוא בחי' אור המאציל העליון שהוא בחי' אור א"ס ממש הפשוט השופע ונמשך בהן הן נק' בבחי' אבריים וגופים ממש, וכמאמר הנ"ל ואין ערוך ביניהם כלל וכלל יותר משאין ערוך לגוף ואבריים הגשמי' שבאדם הגשמי' לגבי אור וחיות הנפש הרוחני' השוכן ומתפשט בהן שאינו בגדר וסוג גשם האבר כלל וכלל כנ"ל באריכות, כמ"כ למעלה בחי' הע"ס דאצ"י אף שהן בבחי' א"ס אבל עכ"ז הרי המה נקראים בשם ספירה ומדה פרטיות עכ"פ ואינם בערך וסוג כלל וכלל לגבי אור המאציל העליון, אבל עכ"ז הרי הוא עכ"פ בחי' אור וזיו הפשוט בתכלית הפשיטות בבחי' א"ס הפשוט מאחר שנק' אור המאציל וכמו שמהו"ע ית' הוא פשוט בתכלית הפשיטות כמ"כ בחי' זיו ואורו המאיר ומתפשט ממנו הוא בבחי' א"ס הפשוט ואינו בגדר וסוג שום ספי' ומדה פרטיות חכמה כו' חסד כו' כלל וכלל וכמאמר אליהו הנ"ל בסופו לאו דאית לך צדק ידיעא כו' ולא מכל אינון מדות כלל (וע"כ נק' בשם גופים ואבריים ממש), ומה גם שכל ספי' ומדה פרטיות הרי המה בחי' התפעלות דבר עכ"פ, עד"מ המדות שבאדם הגשמי' הרי הם בחי' התפעלות בדבר מה, כמו במדת החסד או במדת הגבורה כו', כמ"כ ע"ד דוגמא זו למעלה בבחי' המדות דאצ"י מאחר שנק' בשם ספי' ומדה הרי המה בחי' התפעלות דבר עכ"פ, וידוע שהתפעלות דבר מה הוא בחי' שינוי (מכמו שהוא קודם ההתפעלות כנודע וד"ל), ולגבי עצמיות אור המאציל העליון הפשוט אין שייך שום שינוי והתפעלות כלל וכלל וכמ"ש אני ה' לא שניתי שקאי גם על בחי' אור וזיו המאציל העליון שאין בו ג"כ שום שינוי כלל וכלל כמבואר במ"א באריכות וד"ל, ולהיות כן נק' כל הע"ס בשם גופין ואבריים ממש, ואין ערך ויחוס ביניהם כלל וכלל, אלא שמאיר ומתפשט בהם אור המאציל העליון עד"מ ודוגמא התפשטות חיות הנפש תוך אברי הגוף כדי לפעול ע"י פעולות גשמי' הללו כמו ראי' בעין וכו' עד כח ההילוך ברגל כו', וכמ"כ ע"ד דוגמא זה הוא בחי' הארת והתפשטות המאציל בבחי' ע"ס שנק' גופין ואברין בלבד כדי לאנהגא בהון עלמין סתימין כו' ועלמא דאתגליא וכו' שהן בבחי' גבול וכו', וכמו שמבואר למעלה בבחי' חיות הנפש ואברי הגוף שבאדם הגשמי' שאף שאין ערך ביניהם כלל שוהו חיות רוחני וזה אברי' גשמי' עכ"ז מאחר שחיות הנפש הרוחני' נמשך ומתפשט בהם הרי המה מתאחדים בקישור ויחוד אמיתי בתכלית כנ"ל, כמ"כ עד"ז למעלה בבחי' ע"ס דאצ"י אף שנק' גופי' ואבריים ממש לגבי אור המאציל השופע ונמשך ומתלבש בהם עכ"ז הרי מתקשרים ומתייחדים בקישור ויחוד אמיתי בתכלית כמאמר איהו וחיוהי וגרמוהי חד כו', ולזאת הם בבחי' א"ס ממש, ועכ"ז בהן וע"י דוקא מתנהגין עלמין בבחי' וגבול ונפרדי' ממש ע"ד דוגמא משל הנ"ל וד"ל.

(ד) והנה מבואר למעלה במשל הגשמי הנ"ל שהיחוד והקישור לחיות הנפש עם אברי הגוף שאין ערוך ביניהם כלל וכלל, א"א להיות כ"א ע"י

המזון שהוא הממוצע ביניהם וע"י דוקא מתחברים ומתייחדים כנ"ל. וכמ"כ עד"ז למעלה בבחי' המשכ' והתפשטות אור המאציל עליון להיותו נמשך ומתפשט ומתלבש בבחי' הע"ס שנק' בשם אברים כו' בכדי לאנהגא בהון עלמין כו' כנ"ל שאין ערוך ביניהם כלל וכלל ג"כ א"א להיות כ"א ע"י בחי' הממוצע. ביניהם שע"י יתחברו ויתקשרו כו'. והממוצע הוא ענין ובחי' הלכות התורה שבהן וע"י דוקא נמשך ומתפשט אור המאציל העליון להתלבש בבחי' ע"ס דאצ' ולאנהגא בהון כו' וכמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת' וד"ל. וע"כ נק' התורה בשם מזון למעלה. וכמ"ש לכו לחמו בלחמי שהוא בחי' לחם של תורה שנק' לחמו של הקב"ה ממש (והן הן שתי הלחם שבחג השבועות שהן שתי תורות תושב"כ ותושבע"פ). והענין הוא דהנה כל הלכות התורה שרשן הן בבחי' רצון העליון שלמעלה מן החכמה בחי' חכמה עילאה דאצ' כי אף שאורייתא מח"ע נפקת אכן זה אלא שנפקת ויוצאת מהעלם לגילוי מבחי' רצון העליון למדות העליונות דאצ' שהן כללות שיתא סדרי משנה כשר פסול טהור טמא זכאי חייב כו' שזהו ע"י התלבשות בחי' רצון העליון בבחי' החכ' ומחכמה נפקת לגילוי בבחי' המדות אבל שרשן הן הן בבחי' רצה"ע שלמעלה מהחכמה שהיא ראשית הגילוי דאצ', וכנודע שיש ב' מיני רצון. הא' הרצון שלמטה מן החכמה והיא עד"מ הרצון הנמשך מן השכל וטעם שכאשר מבין בשכלו שטוב הדבר ההוא אזי ירצה ויאהוב לאותו הדבר כו'. והב' בחי' רצון שלמעלה מן החכמה והטעם. וכמ"כ למעלה בחי' הלכות התורה שרשן ומקורן הן בבחי' רצה"ע שלמעלה מן החכמה והוא בחי' כתר עליון שנחשב עדיין בבחי' התחתונה של המאציל שלמעלה מן בחי' החכמה שהוא ראשית הגילוי דנאצלי' וידוע בכ"מ שבחי' כתר הוא בחי' הממוצע בין עצמות המאציל העליון הפשוט בתכלית הפשיטות ובין בחי' הנאצלים שהן בחי' ע"ס דאצ' כו' ובו וע"י דוקא יומשך ויתחבר אור המאציל בנאצלים והיינו שבחי' כתר עליון הוא הממוצע להביא ולהמשיך מבחי' רעוא דכל רעיון שהוא בחי' מקור כל הרצונות (שהוא בחי' מל' דא"ס ממש) להיות נמשך בנאצלים פרטי' דע"ס כו'. והיינו ע"י ענין הלכות התורה ששרשן בבחי' רצון העליון דכתר עליון שנמשך ומתלבש בבחי' ח"ע ראשית הגילוי דאצ' ומבחי' ח"ע יוצא' לידי גילוי לבחי' המדות עליונות שהן בחי' חו"ג כו' כשר ופסול כו'. ונמצא שבהן וע"י דוקא יש חיבור וקישור לבחי' אור המאציל העליון הפשוט כו' שהוא בחי' רעוא דכל רעיון כנ"ל עם הנאצלים אף שהן נק' גופי' ואברי' בלבד כנ"ל בכדי לאנהגא בהון עלמין כו' כנ"ל וד"ל. כמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה כו'. ולהיות כן נק' התורה בחי' מזון למעלה וכמ"ש לכו לחמו בלחמי וכמ"ש את קרבני לחמי כו' שהוא עד"מ המזון הגשמי' שלמטה באדם התחתון הגשמי שהוא הממוצע לחבר נפש הרוחני' עם אברי הגוף הגשמי' כנ"ל באריכות. והנה התורה נתלכשה למטה בדברים גשמי' דנוגה כמו תרומות ומעשרות כו'. אך ע"י גשמי' העוסקי' בתורה לשמה אחרי בחי' הביטול שלהם בבחי' מס"ג באחד בק"ש ומעלי' מן את התורה לשרשה כמו שהיא בבחי' רצון העליון דבחי' כתר עליון שלמעלה מן החכ' כו' שהוא בחי' הממוצע כנ"ל. ונמצא שנש"י בהן וע"י דוקא נעשה

בחי' התורה לחם ומזון למעלה להיות בחי' הממוצע כנ"ל, והוא ע"ד דוגמת מזון הגשמי שאף שמלובש בו כח וחיות גבוה עכ"ז להיותו מלובש בדבר גשמי מאד אין נעשה מזון וחיות לנפש הרוחני' כ"א דוקא אחר העלי' והבירור של המאכל בתכלית ע"י האדם האוכלו שמתברר בקיבה ונהפך לדם בכבד ומן הכבד מתברר ועולה אל הלב כו' כנ"ל באריכות שאז דוקא הוא נעשה מזון וחיות לנפש להיות נמשך בכח אברי הגוף וכמ"כ הלכות התורה אף ששרשן בבחי' רצון העליון מאחר שנתלבשה למטה בדברים גשמי' דנוגה א"א שתהי' ללחם ומזון למעלה כ"א דוקא ע"י נש"י העוסקים בתורה וד"ל, וע"כ נק' רעיתי שהוא לשון פרנסתי וכמארז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים להיות שבהן וע"י דוקא נעשה התורה בחי' לחם ומזון למעלה כנ"ל לבחי' אדם עליון שעל הכסא כו', וכמו עד"מ ב"ש אוסרין ובי"ה מתירין להיות שרש ב"ש מבחי' גבורות עילאה דאצי' ע"כ בהם וע"י נמשך אוא"ס בעולמות ע"י התלבשות בבחי' גבורות דאצי' שהוא ענין ב"ש אוסרים, וכמ"כ בי"ה מתירין להיות שרשם מבחי' חסד עליון כו' ע"כ בהם ועל ידם נמשך אור המאציל ע"י התלבשותו בבחי' חסד שהוא בחי' דרועא ימינא כו', ומפני שבחי' המדות עליונו' הן מתכללי' וע"ז כמ"ש לאכללא שמאלא בימינא שהוא בחי' גבו' בחסד וימינא בשמאלא ע"כ גם למטה יש כמה דברי' שהן מקולי ב"ש ומחומרי בי"ה כו' וע"כ נק' ת"ח בוני' שהם עוסקים בבנינה ש"ע וכמ"ש אל תקרי בניך אלא בוניך כו', והיינו לפי שבהם וע"י דוקא נמשך ומתלבש אור המאציל בנאצלים שהן בחי' הכלים דע"ס שנק' דרועא ימינא כו' בנין לאחזאה בהון איך אתנהג עלמא כו' וד"ל, וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה כו' שע"י אותיות אמרתי שהוא בחי' דבר ה' זו הלכה שהן הלכות התורה ששרשם בבחי' רצה"ע ע"ז עולם חסד יבנה שהוא בחי' בנין והנהגת העולמות ע"י בחי' החסד דרועא ימינא וכו' שהוא ע"י כי אמרתי דוקא שהוא בחי' הממוצע כנ"ל, או גם יש לפרש זה הפסוק על נש"י העוסקים בתורה, ופי' כי אמרתי עולם שע"י אותיות אמרתי בא ונתלבש בעולם הגשמי למטה בנש"י למטה ע"ז דוקא חסד יבנה, יבנה בחי' הבנין דנוק' דאצי' בכדי לאנהגא עלמין כו', והכל עולה לסגנון א' וד"ל. וע"כ התורה נעשה גם בחי' לחם ומזון לנשמות וכמ"ש ותורתך בתוך מעי כו' וכן לחמו בלחמי כו' להיות שהנשמה הוא בחי' בע"ג וא"א להם להנות מזיו השכינה בג"ע שהוא בחי' התענוג אלקי הבלתי בע"ג כ"א ע"י התורה שלמדו בעוה"ז שמהן נעשה מזון כו' וד"ל.

ה) והנה כ"ז הוא בבחי' הלכות התורה בלבד שהן הנק' בחי' מזון ולחם כנ"ל, אך המצות מעשיות הן הנק' לבושים למעלה וכמ"ש וילבש צדקה כשריון, וכן שריון קשקשים הוא לבוש כו' שכמו שהשריון הגשמי כל קליפה וקליפה מצטרפת ומתחברת יחד ונעשי' לבוש גמור על כל הגוף מן החצים ובלסטראות כו' וכמ"כ כל פרוטה ופרוטה שגותנים צדקה לעני' בעוה"ז מצטרפת לחשבון גדול ונעשה לבוש לנשמות בג"ע, וכמ"ש במ"א על מ"ש והלך לפניך צדקיך כו' שהוא בחי' מעשה הצדקה שנעשה לבוש להנשמה להגן

עליו ולהוציאו מן המזיקים וחיצונים כו'. וכמו כן כל מצות שנק' בשם צדקה סתם שמכולם נעשה בחי' לבוש להנשמה כו', וכמ"כ למעלה הנה כתיב לבושו צדקה שבראש מעשה המצות שעושין נש"י למטה הוא בחי' לבושי של הקב"ה שהוא בחי' אדם העליון דאצי' של הכסא שהוא בחי' אורות וכלים דאצי' כנ"ל שבחי' הלבוש הוא שומר ומגן מבחוץ שלא יזיקו ויקבלו החיצונים ג"כ בחי' יניקה כו' וכמ"ש וילבש צדקה כשריון כו' וד"ל, ובחי' הלבוש הזה הוא נעשה מבחי' מעשה המצות דוקא שמבחי' חיצוני' הביטול ועשי' בלבד אמר ונעשה רצונו בלבד ולא בבחי' פנימי' הביטול והשגה כו', וע"כ גם למעלה נעשה מזה בחי' לבוש ושומר בלבד. אך הנה מבואר למעלה שבכל מקום השומר מוכרח להיות שרשו גבוה יותר מן המשתמר, וכמ"כ מעשה המצות מאחר שנעשה בחי' לבוש ושומר מבחוץ להגן על בחי' אדם העליון דאצי' שעל הכסא הוא בחי' אור המאציל בנאצלים בבחי' אור מקיף כו' כנ"ל ומוכרח להיות שבחי' הלבוש הזה שרשו יותר גבוה מהן מאחר שנעשה בחי' שומר עליו כו', והענין הוא דבאמת מעשה המצות אף שהן בבחי' עשי' וחיצוני' בלבד, עכ"ז שרשן ומקורן בבחי' פנימי' ועצמיות הכ"ע שהוא בבחי' מל' דא"ס שהוא בבחי' התחתונה שבמאציל ממש שלמעלה מעלה מבחי' התלבשותו בנאצלים שהוא בחי' אדם העליון, והיינו בבחי' המקיפים דע"ס דאצי' להיות שרשן גבוה כ"כ מאד נעלה בבחי' המקיפי' כנ"ל א"א שיבאו ויתלבשו בבחי' אורות וכלים בבחי' פנימיות ע"ס כמו ענין הלכות התורה כנ"ל כ"א בבחי' חיצוניות עשי' בלבד וע"כ נעשה מהם בחי' לבוש חיצוני' דוקא ועכ"ז הוא בחי' שומר להגן כו' כנ"ל, והטעם כי כל הגבוה גבוה יותר יותר יושפל ויתלבש למטה בדבר הנמוך יותר כנ"ל כי נתב"ס. וזהו ענין רעיתי פרנסתי שישראל מפרנסין כו' להיות שע"י נש"י למטה דוקא נעשה בחי' מזון ולבושי' לבחי' אדם העליון שעל הכסא ע"כ הן הן המפרנסין כו' וד"ל.

(ו) וזהו איכה תרעה כו' בגלות שהוא ביטול תורה ומצות וא"כ איך יהי' בחי' פרנסה לאביהם שבשמים שיהי' התלבשות אור א"ס ב"ה בגופא דמלכא, ובהסתלקות האור ח"ו מהכלים אשתארן כגופא בלא נשמתא כו', וכמו כן הוא ג"כ העדר המזון לנפש כי ע"י המשכו' האור למעלה מהכלים נמשך מהם ג"כ לנפש וזהו לכו לחמו בלחמי מבחי' לחמי נמשך ג"כ לכו לחמו ובהסתלקות האור למעלה ממילא הוא ג"כ ההעדר למטה ונחלש כח הנפש. והנה זו היא טענה אחת שעיקרה היא אלמעלה איך תזון גרמך כו', ואח"כ טענה ב' איכה תרביץ בצהרים שלמה אהי' כעוטיה כו' והוא על הנוגע לנפש אלהית שנחשך אורה בקדרות הגלות וכמש"ל שחורה אני כו'. והענין הוא כי עדרי חביריך הם ע' שרים שהם ג"כ בחי' משפיעים למטה שכל השפעות גשמיות נמשך מלמעלה ע"י השרים אין לך עשב שאין לו מזל כו' והמזלות מקבלים מהשרים כו' וכן אפילו כל המחשבות נמשך לכל עם מבחי' השר כמ"ש בוהר ע"פ ויאמר אל עמו כו' דויאמר קאי על השר של מצרים דאעיל בלביהון מחשבה זו כו', והמשילם ג"כ לבחי' עדרים שכמו שהוא ית' נק' רועה ישראל וכמ"ש ואנחנו עמו וצאן מרעיתו, כמ"כ השרים

משפיעים ג"כ לעמים, וזהו ענין עדרי חבריך וכמ"ש כוכבים וכל צבא השמים כו' אשר חלק לכל העמים כו' כמ"ש במ"א, ובגלות קובלת כנ"י שהיא כעוטי' על עדרי חבריך שהרי היא ניוזני' מתמצית של השרים, וזהו עוטיה הוא לשון בושח כמ"ש בזהר בראשית ד"כ, גם לשון עטוף ולבוש כמו עוטה אור כשלמה והוא עטה מעיל כו', והיינו שמחמת הגלות הנה כנ"י מעוטפת ומלובשת ממחשבות ודיבורים הנמשכים מעדרי חבריך שהם השרים שאין שום מחשבה ודיבור למטה שאינו נמשך ונשפע מלמעלה, ומו"ד תומ"צ נמשך מבחי' רועה ישראל הוא הקב"ה שהוא מקור התומ"צ, אבל במו"ד זרים נמשך מעדרי חבריך הם שרים וכנ"י מעוטפת ומלובשת מהם שלא מרצונה כי דאגת הפרנסה מטרת את האדם כו', וזהו שעוטיה הוא ג"כ לשון בושח שהוא בושח גדולה להלביש גופו האלקית בענינים גשמי' ולכן אנו מבקשים ותן בלבינו בינה כו' ולא גבוש כו', וזהו איכה תרביץ בצהרים פי' כי חום השמש מגביר בצהרים והוא ענין החמימות מרצונות זרים הנמשך מצד הנ"ל ולכן נק' התורה מים שמקררי' חום זר וא"כ איכה תרעה כו', וכללות טענה זו הוא כך דאם הי' ענין הגלות רק צער הגוף לבד היתה מחרשת כי לא עביד קב"ה דינא בלא דינא כנ"ל אבל הרי ג"כ נגע עד הנפש שעיו' חשך משחור תארה ומלובשת מרצונות זרים כנ"ל, וא"כ למה זה ירדה פלאים כו' שהרי הגלות הוא בודאי בשביל תיקון החטאים לכפר וכמארז"ל גלות מכפרת עון, ומהו התיקון כיון שאדרכה עיו' חל וגרע מעלתם ויופיה בהיותה כעוטיה כו', ומלבד הטענה הראשונה הנוגע למעלה איכה תרעה כו'.

ז) והנה עיו' באה התשובה אם לא תדעי לך כו' וז"ל הזהר ויקרא בפיי תשובה זו אמר לה קוב"ה שבוק אנת דידי דהא דידי מלה טמירא הוא לאתידע, אבל אם לא תדעי לך לגרמך הרי לך עיטא כו', ופי' כי הנה כנ"י טענה ב' טענות על הגלות הא' הנוגע לו ית' כנ"ל בפיי' איכה תרעה כו', שהרי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים ע"י תומ"צ כנ"ל ממשיכים שיהי' התלבשות א"ס ב"ה בבחי' גופא דמלכא כו' וא"כ בשעבוד הגלות וביטול תומ"צ איכה תרעה כו', והב' על הנוגע לניצוץ אלקות שבכל א' מישראל והוא שלמה אהיה כעוטי' כו', ועיו' משיב לה הקב"ה פסוק אם לא תדעי לך על טענה שני' דהיינו על הנוגע לך והוא על טענה שלמה אהי' כעוטיה כו' דאילו על הנוגע לו ית' איכה תרעה אמר לה שבוק אנת דידי כו', ויובן זה עפמ"ש כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כו', פי' האדם דלעילא דהיינו בחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם כו', שיחיה מבחי' הלחם היינו שהתורה נק' מזון ומחבר בחי' אור א"ס להתלבש בבחי' אדם אך בחי' לחם היינו כמו שהתורה היא למטה שירדה ונתלבשה בגשמיות, ולכן נמשלה ללחם דכמו שהלחם מחי' את האדם הגשמי אף שהלחם בחי' צומח שהוא למטה במדריגה מבחי' המדבר אלא לפי שבשרשו הוא גבוה ביותר מבחי' ואלה המלכים כו' רק שנפל למטה ע"י שבה"כ כו' ולכן יש בו פסולת וע"י בירור המובחר מן הפסולת געשה מזון לנפש מצד שרשו הגבוה יותר מנפש המדברת וכמארז"ל אפילו יתוש קדמך כו' וזהו שאמר ר"ג עד דלא אכילנא בישרא דתורא כו' שניתוסף בו

שכל וחכמה אלקי' ע"י אכילת בישראל דתורא והיינו מטעם הג"ל שבשרשו דצ"ח גבוהים מבחי' מדבר רק שירדו למטה ע"י שבה"כ ולכן ע"י הבירור שמגיעי' לשרשן הן מוסיפי' אור וחיות באדם כו', ועד"ו הוא ענין בחי' שיחיה האדם דלעילא ע"י התורה שנק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי שנק' ג"כ לחמי ממש ישראל מפרנסין כו', והיינו כי התורה כמו שנתלבשה בגשמיות בדברים שתחת ממשלת ק"נ ובחכמה אתברירו שמברר הטוב מהרע ושרש בירורים אלו הוא ממה שנפלו מבחי' ואלה המלכים כו' שהוא למעלה מבחי' אדם כי בחי' אדם נק' רק בחי' גופין כו' ואין ערוך לבחי' גופין לגבי בחי' נשמתא וכמאמר וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארן כגופא בלא נשמתא כו' לכן אבל בחי' ואלה המלכים הוא בחי' נשמות שלמעלה מבחי' גופים כו' לכן ע"י בירור מבחי' זו יחי' האדם דלעילא שנמשך בחי' התלבשות אור א"ס בבחי' גופא כו' כנ"ל, וזהו ענין לחמי שעל הלחם יחי' האדם דלעילא, אך נאמר כי לא על הלחם לבדו כו' כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, פי' כי מוצא הוא פירוש ומקור כמו מוצא מים כו' והיינו מבחי' מקורא דכולא, כי פי' הוי' היינו בחי' וברוח פיו כל צבאם ובעשרה מאמרות נברא העולם בחי' דצח"מ שנמשכו מבחי' דיבור כו' אבל בחי' מוצא ומקור פי הוי' הוא למעלה מבחי' פה ודיבור והוא בחי' רעוא דכל רעיון ומבחי' זו נמשך ג"כ חיות לאדם דלעילא מלמעלה למטה והוא שלא ע"י בירור ובחי' אתעדל"ת ע"ד שהלחם מחיה את האדם שהוא בחי' אתעדל"ת ובירור כו' אלא בבחי' אתעדל"ע לבד וכדוגמא זו היה ענין המן שהי' יורד מן השמים ולא הי' בו פסולת וזה שהי' מן יורד בזכות משה שהי' כבד פה היינו למעלה מבחי' דיבור רק שבחי' מוצא פי כו' משא"כ לחם מן הארץ יש בו פסולת כמ"ש בינוקא דבלק דקפ"ט דבכל מה דאתבלי בארעא כו' ע"ש וזהו ג"כ בחי' טל דכתיב וברדת הטל כו' כי טל הוא בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת ולכן הטל אינו נעצר לעולם וכמ"ש במ"א, וזהו תשובה לכנ"י איכה תרעה כו' שהרי אפילו בדליכא אתעדל"ת שנק' לחם מן הארץ מ"מ יש בחי' חיות לאדם העליון ע"י אתעדל"ע על כל מוצא פי כו' וכמ"ש שראשי נמלא טל כו' טלא דנטיף מעתיקא כו', אך הרי תכלית בריאת העולם הוא דוקא להיות אתעדל"ת, וכמ"ש ויניחאו בג"ע לעבדה כו' וכתיב את קרבני לחמי כו', ולכן נק' הקב"ה בשם לב דוקא כמ"ש לבבתיני אחותי כו', כמו שהלב מקבל חיות ע"י בירור המאכל וכמ"ש במ"א, ולזה אמר דידי מילתא טמירא הוא ולא אתיידע אבל עכ"פ לא שייך הקושיא והטענה איכה תרעה כו' כנ"ל.

(גת') דידי מילתא טמירא, כי לא על הלחם בירורי' לבד יחי' האדם, כי על כל מוצא מקור פי שלמעלה מע"מ בירורי' ואתעדל"ת רק אתעדל"ע לבד מן בלי פסולת וטל שאינו נעצר יחי' האדם ועם היות דצ"ל אתעדל"ע * לעבדה קרבני לחמי מ"מ לא שייך איכה תרעה, וזהו טמירא מה שלפעמים כך כו', ועמ"ש בזהר בענין התענית שאז נמשך החיות מלמעלה למטה ממוח ללב ולא כמו מלמטה למעלה מלב למוח כו' ועיין זהר פ' שלח דקס"א ע"ב).

(ח) וענין התשובה על הטענה הנוגע לכנ"י שזהו מ"ש אם לא תדעי לך
 כו', יובן בהקדים מ"ש במ"א ע"פ מארז"ל צדקה עשה הקב"ה
 עם ישראל שפורן לבין האומות ככו', וביאור ענין זה הוא דהנה ארז"ל גבי
 טיטוס שגידר את הפרוכת ויצא ממנו דם קסבר שהרג את עצמו כו', והיינו
 ע"ד מ"ש בזהר ע"פ הפושעים בי בגופא דמלכא, דהנה כמו שע"י קיום התומ"צ
 ממשיכים בחי' פרנסה לאביהם שבשמים שהוא ענין התלבשות אור א"ס
 בבחי' ע"ס הנק' גופין כנ"ל באריכות, כמ"כ בהפך ע"י העוונות גורמים ח"ו
 בחי' קלקול בבחי' הכלים הנק' גופא דמלכא, והקלקול הוא שנמשך מהם
 יניקה לחיצונים, וכמ"ש הארז"ל אם פגמתי באות יו"ד או באות ה' כו',
 שנק' פוגם היינו שממשיך ופותח ההמשכה מהם לחיצונים וזהו ונוקב שם
 הוי' כמו שעושה נקב עד"מ באיזה אבר שעיי"ו נשפך הדם לחוץ, כך הוא
 ענין המשכת ויציאת החיות מהכלים דע"ס שנמשך לחיצונים כו' וזהו שהראו
 להם שיצא דם מהפרוכת היינו ע"י קלקול מעשיהם פגמו ברמ"ח איברים
 דמלכא כו' ונמשך חיות ויניקה רב לחיצונים כו' וממילא מובן דכש"כ שפגמו
 וקלקלו ברמ"ח איברי הנפש, וזהו שאמר ישעי' מכף רגל ועד ראש אין בו
 מתום פצע וחבורה כו' רגל הוא בחי' מעשה המצות וראש הוא בחי' שכל
 המתבונן בגדולת ה', והכל נפגם ונתקלקל כו'. ונמצא כ"ז הוא הפך מבחי'
 רעיתי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים דאדרבה קלקלו הגוף, ואז לא
 מועיל עוד בחי' המזון כלל, דכמו עד"מ בגשמיות המזון עם היותו מחי'
 ומחבר הנפש עם הגוף, היינו דוקא למי שהוא בריא שיש לו כח העיכול
 לעכל המאכל שיהי' מתברר ונהפך לדם ואז הוא שנעשה מזון וחיות כו'
 משא"כ מי שהוא חולה בגופו אזי לא מועיל לו המזון כלל שכן העיכול אינו
 פועל פעולתו כו' לכן לא יומשך מזה מזון וחיות כלל כנודע וגם החולה אין
 לו שום טעם במאכל כו', וכמו שבחולי הגוף הוא כך בענין מזון גשמי כמ"כ
 בחולי הנפש לענין מזון רוחני שהיא התורה שנק' לחם, שהתורה נתלבשה
 בגשמיות להיות בחכמה אתברירו, ולכן אמרו דאורייתא בלא דחילו ורחימו
 לא פרכת לעילא להיות מזה בחי' מפרנסין לאביהם שבשמים, כי בחי' אהוי"ך
 הוא עד"מ כמו כח העיכול שמברר המאכל ומהפכו להיות נהפך לדם כו'
 משא"כ בלא דו"ר הוא כמו חולה שאין לו כח המעכל לכן לא פרכת לעילא
 שלא נברר כלל דכמו עד"מ בגשמיות העיכול והבירור הוא ע"י חום הטבעי
 שבקיבה כמ"כ הבירור ברוחניות הוא ע"י יסוד האש שבנפש האלקית בחי'
 רשפי אש האהבה כו', וזהו ענין חולי הנפש שאין לו אהוי"ר, ויש כמה
 בחי' חולי (ודרך כלל חולה גימ' מ"ט שחסר אצלו שער החמשים מנש"ב
 שהוא מקור התומ"צ שלכך ניתנה התורה אחר מ"ט ימי העומר דהיינו בגילוי
 שער הנ' כמ"ש במ"א) חולה שיש בו סכנה כשנכשל באיסור גמור כו' וחולה
 שאין בו סכנה בתאוות היתר כו' ומ"מ נק' חולי, ולכן קודם החורבן שפגמו
 ברמ"ח איברי ה"ז בחי' חולי בכללות הרמ"ח איברי' כנ"ל בפ"י מכף רגל
 עד ראש כו' ממילא א"א להיות או בחי' רעיתי אפי' אם יעסקו בתומ"צ
 כמשל החולה דלא מהני לי' מיכלי' כו' כנ"ל, ואין לחולה עצה להשיב נפשו
 כ"א ע"י רפואה דוקא, וענין הרפואה הוא בחי' תשובה וכמ"ש ארפא משובתם

וארוז"ל גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם, דכמו עד"מ ברפואה גשמיות שהן סמים המרפאים שיש בו חיות רב יותר מבמאכל, לכן אף שמקבל ממנו רק מעט מזעיר יהי' מרפא את תחלואיו מה שלא יועיל לזה מזון רב, מעוצם הכח והחוזק שיש בהסם שמעט מזעיר ממנו יש בו חיות רב ועצום יותר מהרבה מן המזון, כמ"כ יובן ענין התשובה שהוא עד"ר' אלעזר בן דורדייא שצעק עד שיצתה נשמתו בבכייה בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת, דהיינו ששעה א' של צעקה זו גבוה יותר מבחי' חמשים שנה בעסק תומ"צ שהם בחי' מזון משא"כ בחי' צעקה זו בחילא יתיר יש בה חיות יותר כמו עד"מ סם הרפואה לכן ארוז"ל במקום שבע"ת עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, והיינו כמ"ש רעיתי יונתי תמתי כו' רעיתי הוא בחי' פרנסה שע"י תומ"צ, אך זהו בצדיקים שלא פגמו כלל אבל כשיש פגם כו' א"א לתקן רק ע"י המשכה מבחי' עליונה יותר שלמעלה מאור הנמשך ע"י תומ"צ וכמשל הנהר שנחרב ויבש שא"א לתקנו רק ע"י חפירה בעומק ומקור המעיין כו' והיינו מבחי' רעוא דכל רעוין שלמעלה מבחי' רצון דתומ"צ, והו בחי' תמתי שמשלים כל הפגמים ע"י המשכה מבחי' אנת הוא שלימותא דכולהו, והמשכה זו הוא ע"י בחי' תשובה דוקא מבחי' עומקא דליבא שמעורר בחי' רעוא דכל רעוין וע"ז אמרו במקום שבע"ת עומדים כו', והנה ארוז"ל ונהר יחרב ויבש, יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני ולכן בלתי אפשר לתקן רק ע"י תשובה דוקא להמשיך ממקור המעיין כו' משא"כ ע"י תומ"צ שהוא המשכת בחי' הנהר כאשר הוא נמשך כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו' ויניחהו בג"ע לעבדה כו' אבל בקלקול הצנורות ויבישות הנהר ע"י עונות התיקון דוקא ע"י תשובה כו', וכן במשל הנ"ל בחולי שהוא יבישות הלחלוחית או יציאת הדם אין תיקון ע"י מזון רק ע"י רפואה דוקא, והמכוון משני המשלי' אחד הוא, שהרפואה הוא דוקא הסם עד"מ שיש בו כח רב והוא בחי' בחילא יתיר עד"ת תשובת ר' אלעזר בן דורדייא כנ"ל.

(נת' מהו התשו' אם לא תדעי על הנוגע לך, ויקדים מאמר צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרן, ולהבין מאמר זה יקדים שבזמן הבית הפושעי' כי פגם ביו"ד נוקב, גידר הפרוכת ויצא דם מכף רגל עד ראש, הפך רעיתי, חולה אינו מקבל מזון שאינו מתעכל, וצריך רפואה סם בחי' ראב"ד שצעק כו' תמתי למעלה מרעיתי, או כמו נהר שיחרב בבית ראשון כו' שצריך לחפור בעומק כדי לתקן).

(ט) והנה לפי שבחינת רפואה זו הוא דבר יקר הערך שלא כל אדם זוכה לזה להגיע למעלת ומדרגת תשובה זו של ר"א ב"ד, וא"כ ח"ו אין להם תקנה ורפואה לחולי הנפש כאשר כל אוכל תתעב נפשם מחמת החולי שע"י הפגמים כנ"ל, ולזאת זהו ענין הצדקה שעשה הקב"ה עם ישראל שפזרן לבין האומות, שבחינה זו היא ג"כ פועלת תיקון חולי הנפש כמו שפועלת הרפואה של התשובה הגדולה הנ"ל, וכמשי"ת אי"ה הטעם, ונמצא צדקה עשה להם שהמציא להם רפואה שיוכלו להגיע אליה כללות ישראל, מה שלא יוכלו להגיע לבחי' ערך התשובה הגדולה הנ"ל. והענין דהנה ההפרש

בין זמן שבהמ"ק הי' קיים לזמן הגלות, הוא שבזמן בהמ"ק היו כנס"י עם הקב"ה פנים בפנים משא"כ בזמן הגלות כתיב ותפול לפני רגליו, ופי' פנים של הנפש היינו מה שהוא חפצה האמיתי שבזמן בהמ"ק היו כללות נש"י בטבעם נמשכים לעבודת ה' שבזמן בהמ"ק הי' גילוי אלקות שהי' יורד אש שלמעלה ואוכל הקרבן כו' וממילא היו כנס"י ג"כ פנימיותם לעבודת ה', משא"כ בגלות הוא בחי' הסתר פנים כמ"ש אותותינו לא ראינו כו', וכמ"ש למה יאמרו איה נא אלקיהם שאינו מושג רק הוא מסתתר, איה שאינו מושג, ואי לזאת עיקר מהות העבודה בזמן הגלות הוא דוקא בבחי' מדת הנצח דהיינו להתחזק בבחי' ניצוח נגד כל מונע מעבודת ה', שבחי' מדת הניצוח נולדה דוקא כשיש מונע ומנגד אז יתרבה כח הניצוח לעמוד נגדו בכל תוקף ועוז שלא להניח לו שום ממשלה וגם בכלל מדת הנצח הוא אפילו כשאין לו טעם ותענוג בעבודה מ"מ מתנצח למעלה מן הטעם ודעת המושג, וזהו ששיבח מרע"ה לישראל כי עם קשה עורף הוא שהוא מה שיש בהם בחי' הכח בעבודה למעלה מהטעם ודעת המושג וזה נק' קשה עורף ובחי' נצח, ועי' נאמר וגם נצח ישראל לא ישקר, כי העבודה שהוא רק מצד שכל המושג שייך בו גפילה משא"כ בחי' נצח ששרשו למעלה משכל המושג כמ"ש במ"א בפ"י משכיל לאיתן כו', אך גילוי בחי' נצח הוא דוקא יותר כשיש מונע ומנגד אז יגדל גילוי מדה זו מההעלם אל הגילוי, ולכן בזמן הגלות העבודה בבחי' זו וזהו ותפול לפני רגליו כי נצח והוד הם בחי' רגלי' כמ"ש בת"ז נצח והוד תרין שוקין כו', והיינו להתנצח נגד המונעים האומרים איה נא אלהיהם כנ"ל וזהו בחי' מלחמה שניצוח המלחמה הוא ע"י בחי' ומדה זו דנצח, משא"כ בזמן בהמ"ק לא היו צריכים לבחי' זו כי לא הי' הסט"א מנגד כ"כ רק אדרבה מרוב הגילוי שהי' בבהמ"ק היתה הסט"א ג"כ כפופה מעוצם הגילוי כו', וא"כ הי' בירור והעלאת הניצוצות שלא ע"י ניצוח ומלחמה רק שהיו מתבטלים ממילא הקליפות והיו הניצוצי' נכללים בקדושה כנר בפני אבוקה דהיינו עד"מ כשיש אבוקה גדולה בגילוי אזי ממילא כל הניצוצים ונרות קטני' נכללים באור האבוקה כך היו עולים כל הניצוצים ונכללים בגילוי השראת השכינה שהי' בבהמ"ק בלי שום מלחמה כו', וגם אז הי' להם טעם ועונג גדול בעבודה מצד ריבוי הגילוי שהי' בבהמ"ק וזהו בחי' פכ"פ כנ"ל משא"כ עכשיו בגלות העבודה בבחי' מלחמה שיש מונעי' רבים מבית ומחוץ לכל אדם הבא להתקרב לעבודת ה' ודרך רשעים צלחה כו' וצריך בחי' ניצוח גדול לעמוד בפני כל מונע שלא יהי' שום מניעה וביטול מעבודת ה', והנה בחי' זו דעבודה בבחי' ניצוח, אף שלכאורה היא למטה מעבודה שעפ"י השכל שהרי בעבודה שעפ"י השכל יש טעם ותענוג גדול משא"כ בבחי' ניצוח וקשה עורף בלי טעם, אך באמת שרשה גבוה יותר ונמשך עי"ז גילוי מלמעלה מבחי' ומדרגות עליונות יותר לאין קץ ממה שנמשך ע"י האהבה כו' וגם בנפש נמשך ע"י בחי' הנצח גילוי מבחי' עליונות שבמדרגו' הנפש כו' וכמשי"ת, עד שלכך בחי' זו דעבודה בבחי' ניצוח הוא עומד במקום מעלת ומדרגת התשובה הגדולה, ולכן הוא ג"כ רפואה לחולי הנפש כמו בחי' תשובה, וזהו ענין הצדקה שעשה הקב"ה עם

ישראל שפורן כו' שבגלות יגיעו לעבודה בבחי' ניצוח וזאת היא הרפואה כמו בחי' תשובה.

(נת') לפי שלא כל אדם יוכל להשיג רפואה זו לעשות כראב"ד, ע"כ המציא להם הקב"ה תרופה אחרת שפורן כו', כי הגלות הסתר פנים אותותינו וכו' ואז העבודה בבחי' ניצוח, לפי שיש מנגד, וניצח בחי' עם קשה עורף, ניצח ישראל לא ישקר, ותפול לפני רגליו, משא"כ בזמן בהמ"ק גלוי והבירור כנר בפני אבוקה, וניצוח ממשיך מבחי' עליונו' מלמעלה וכן בגפש עד שחשוב כרפואה דתשובה הנ"ל).

(י) והנה הטעם לזה שהעבודה בבחי' ניצוח ימשיך ממקום גבוה כ"כ כמו ע"י תשובה הגדולה כו', יובן עפמ"ש במ"א בפסוק צדקת פרונו בישראל כו' דכתיב לך ה' הגדולה כו' עד והניצח כו', פי' דעם היות שבאמת הוא ית' לאו מכל אינון מדות כלל מ"מ הוא משפיל א"ע בבחי' מדת גדולה שהיא חסד וגם בבחי' מדת הנצח, וענין ההתלבשות בבחי' ניצח יובן עד"מ במלך ב"ו שמקבץ ומאסף אוצרות רבות סגולות מלכים משך כמה שנים, והכל ספון וטמון וגנוז באוצר המלך, אך ורק כשיקרה איזה מלחמה שיקום עליו שונאו מלך אחר להלחם בו, אזי יקח כל אוצרותיו מאוצר המלך ומבזו אותם בשביל ניצוח המלחמה שיניצח המלחמה לגרש את השונא ולכבוש גם מדינת השונא שיהי' תחת ממשלתו, והגם שהאוצרות היו יקרים מאד אצלו והמה כל מחמדיו וסגולתו, אך מצד הנצחון זה שקם השונא לנגדו, הוא מבזו כל אוצרותיו ואוצרות אבותיו בכדי לניצח אותו ולהתגבר עליו ולכבוש את מדינתו כו', ונמצא אנו רואים כמה גדול כח זה של מדת הנצח שיוכל לבזו בשביל זה כל אוצרותיו היקרים בעיניו עד מאד מה שלא הי' עושה זאת בשביל שום דבר אחר כו' רק מצד מדת הנצח, והנמשל יובן למעלה בענין לך ה' הנצח, דעם היות שבחי' מדת הנצח הוא לך הוי' שהיא בטילה בתכלית הביטול לגבי עצמותו דלאו מכל אינון מדות כלל כנ"ל מ"מ כיון שהוא ית' משפיל א"ע להתלבש במדת הנצח וכמ"ש ויו ניצחם על בגדי כו' א"כ יובן המשל ע"ד הנ"ל. דהנה למעלה יש ג"כ עד"מ בחי' אוצרות וכמארז"ל שאין להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים כו' פי' אוצר הוא מה שהוא ספון וגנוז, והוא בחי' סתימו דכל סתימין דלית מחשבה תפיסא ביה כלל, וכמ"ש ישת חושך סתרו שהוא בחי' חושך העליון טמירא דכל טמירין שא"א להתגלות למטה (ונק' בחי' זו אוצר של יראת שמים כנודע בענין אם אין יראה אין חכמה אם אין חכמה אין יראה שיש ב' בחי' יראה הא' יראה תתאה הב' יראה עילאה שלמעלה מהחכמה וע"ז נאמר ראשית חכמה יראת ה' שבחי' יראה זו הוא ראשית ומקור של החכמה, והיינו יראה הנמשכת מבחי' סוכ"ע סתימו דכל סתימין שהוא למעלה מחכמה והשגה אלא ע"ד מזליהו חזי ומזה חרדה גדולה נפלה עליהם כו' כמ"ש במ"א ע"פ וידבר אלקים כו' אנכי כו' ע"ש), אך גילוי בחי' זו הוא ע"י מדת הנצח לאכפייא לסט"א כו' היא בחי' מלחמה לה' בעמלק כו' שבשביל ניצוח המלחמה נפתחים ומתגלים אוצרות אלו מבחי' סתימו דכל סתימין מה שעין לא ראתה כו', והיינו כשישראל

למטה עובדים עבודת ה' בבחי' ניצוח לאכפייא לסט"א לעמוד נגד כל מונע מעבודת ה' מבית ומחוץ ולהתגבר על יצרו המונעו מעבודת ה' ולהכניעו להפילו ארצה דהיינו שלא יהי' שום דבר חשוב מניעה כלל נגד עבודת ה' ולהפקיר הכל כו' שכ"ז הוא ע"י בחי' נצח כנ"ל, עי"ז מעוררים ג"כ למעלה בחי' לך ה' הנצח שיתלבש במדת הנצח שיתעורר ג"כ למעלה בחי' מדת הנצח על דברים המונעים מעבודת ה' ומנגידים ומסתירים, ועי"ז יופתחו ויתגלו ג"כ האוצרות בחי' סתימו דכל סתימין כנ"ל במשל ממלך ב"ו כו', וזהו מגלה עמוקות מני חשך היינו מבחי' ישת חשך סתרו נמשך לאור וגילוי כו' (ונמשך הארה זו ג"כ בנפש בחי' אוצר של יראת שמים והיינו ע"י הנצח לאכפייא כו', וכמ"ש ואני אראה בשונאי פי' ע"י השונאים בחי' לאכפייא הסט"א יגיע לבחי' אראה יראה אותיות ראייה לכן ארז"ל כל שמעשיו מרובים מחכמתו בבחי' נצח חכמתו מתקיימת כו' שע"ז גלוי בחי' יראה עילאה שהיא ראשית ומקור לח"ע). והנה גלוי זה מבחי' סתימו דכל סתימין כחו גדול להשלים כל הפגמים שנעשו ע"י קלקול בבחי' רמ"ח איברים הנפש ולמעלה בבחי' אדם העליון, וכמו שנת' למעלה בטעם שהתשובה היא רפואה לחולי הנפש לפי שנמשך עי"ז מבחי' שלימותא דכולהו בחי' עצמות אור א"ס ב"ה שמשלים כל הפגמים, א"כ כמ"כ ע"י בחי' והנצח כיון שע"ז ג"כ נמשך הגלוי מבחי' סתימו דכל סתימין שהוא עצמות אור א"ס ב"ה, ה"ז ג"כ מתקן כל הפגמים כמו ע"י תשובה הנ"ל. וזהו צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפיוזן כו', כי אז הי' פגם וחולי באיברי הנפש כדלעיל באריכות, והרפואה לזה דוקא ע"י בחי' תשובה כו', ולפי שלא כל אדם זוכה לבחי' תשובה כזו, ע"כ המציא להם רפואה שיוכלו להגיע אליה והוא ע"י שפיוזן בין העכו"ם, שאזי העבודה בבחי' נצח כו' וגדול כח מדה זו להמשיך מבחי' סתימו דכל סתימין עד שע"ז יתוקנו ויושלמו ג"כ כל הפגמים.

וזהו תוכן התשובה שהשיב הקב"ה לכנ"י בפסוק אם לא תדעי לך כו' על הטענה שלמה אהי' כעוטי' על עדרי חבריך, דהיינו בחי' הגלות בע' שרים שאז היא כעוטי' ומלובשת מרצונות זרים הנמשך מבחי' עדרי חבריך, אשר תוכן טענה זו מבואר למעלה דאילו הי' בגלות רק שעבוד הגוף לבד שפיר י"ל שהוא כפרה כו' אבל הרי נוגע עד הנפש ששחר מתואר מראיתה מחמת דאגת הפרנסה שמקיפה מראשה ועד רגלה ושאר הצרות עד שמלובשת תמיד ברצונות זרים, והלא הטוב טובי' היו הימים הראשונים בזמן שבהמ"ק הי' קיים שהי' עסקה בחי' רעיתי בתומ"צ שמפרנסין לאביהם שבשמים, וע"ז באה התשובה, כי הגלות הוא מרפא לנפש, והיינו משום שבחי' רעיתי פרנסתי שהוא העסק בתומ"צ אינו רק כשהנפש בריאה משא"כ בחולי הנפש כל אוכל תתעב נפשו, ולכן אז שקלקלו מעשיהם והיו צריכים לרפואה דבחי' תשובה דוקא כמו ראב"ד כנ"ל, ולפי שלא יוכלו להגיע לזה, ע"כ אין עצה ותרופה אחרת כ"א העבודה בבחי' ניצוח לאכפייא כו' שלבחינה זו יוכל כל אדם להגיע משא"כ לבחי' בחילא יתיר כר"א ב"ד כו', ובחי' עבודה זו הוא דוקא בגלות שפיוזן לבין העכו"ם והיא כעוטי' מרצונות זרים, אך כעוטי'

רק בכ"ף הדמיון ולא עוטי' ממש, כי אדרבה או יהי' בחי' הנצח לאכפיא כו' ולדחות הרצונות זרים כו' וגדול כח דחיה זו להמשיך מבחי' גלוי אוצרות עליונו' סתימו דכל סתימין למלאות כל הפגמים ולרפאות חולי הנפש כו' כמו ע"י התשובה בחילא יתיר.

(נת' הטעם שגדול כ"כ בחי' הנצח כמו בחילא יתיר, כמו מלך ב"ו מבזבז אוצרותיו בשביל הניצוח, כמ"כ בחי' אוצר למעלה סדכ"ס אוצר של י"ש (כי ירא' שמסוכ"ע מזליהו חזי חרדה) נתגלה ע"י הנצח, אך באמת לך ה' הנצח רק ע"י נצח שלמטה לאכפיא מעוררים למעלה נצח גלוי סדכ"ס ומשלי' הפגמים כמו ע"י תשובה, וזהו הצדקה שפיוזן כו', והוא התשובה דבפסוק אם לא תדעי לך על טענה שלמה אהי' כו' שנוגע עד הנפש והתשובה שא"א להיות רעיתי מצד חולי הנפש וצ"ל רפואה בחילא יתיר וזה קשה, ע"כ המציא לה רפואה זו שתדחה הרצונות זרים ע"י נצח ויהי' גלוי סדכ"ס תמתי).

(יא) ועתה י"ל איך מבוואר תשובה זו בפסוק אם לא תדעי לך כו', ויובן עפמ"ש במ"א (בפסוק יונתי בחגוי כו') פי' מ"ש קומי לך רעיתי כו' שכדי שתהי' בחי' רעיתי צ"ל מתחלה קומי לך, והיינו כי הנשמה יש בה ב' בחינות האחת היא בחי' הנשמה המלובשת בתוך הגוף וע"ז אמר משמה שנתת בי טהורה היא כו' ועד ואתה נפחת בי, והשנית הוא עיקר בחי' הנשמה שהגוף קטן מהכיל אותה והיא בחי' מקיף מלמעלה וע"ז אמר ואתה משמרה בקרבי כו' שבחי' זו היא שומר ומקיף לבחינה מהנשמה המלובשת בגוף, ובחי' מקיף זה נק' בגמ' מזליהו, כי מזל הוא לשון מפעיל שמשפיע אור וחיות לבחי' הנשמה שבגוף כו', וזהו ענין התפלה שהוא ל' חיבור שמחבר ב' בחי' הנשמה שיאיר ויומשך מבחי' המקיף בהפנימי, וזהו קומי לך היינו להתעלות לשרש גשמתך שהוא בחי' המקיף ע"י התפלה וזהו שנאמר באברהם לך לך כו', ואז עי"ז דוקא תהי' רעיתי פרנסתי בתורה שלך שתהי' בחי' לחמי משא"כ כל האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו כני"ל, וכש"כ למי שצריך בחי' תשובה שהוא ג"כ ע"י בחי' קומי לך. כי הנה ידוע שיש ב' בחי' אהבה הא' אהבה הנגבלת בכלי בבחי' א"פ ע"ד שנאמר לאהבה כו' כי הוא חייך, וזהו מצד בחי' הנשמה המלובשת בתוך הגוף בבחי' א"פ שלהיותה מוגבלת בכלי ע"כ האהבה ג"כ מוגבלת כו', והב' היא אהבה הבלתי נגבלת בכלי והיא הנמשכת מצד מהותו ועצמותו ית' הסוכ"ע למעלה מבחי' כי הוא חייך כו', וזהו עבודת הנשמה שבבחי' מקיף שמצידה יומשך ג"כ בהנשמה שבגוף אהבה בבחי' מקיף ונק' בכל מאדך שאינה מוגבלת בכלי (כמשנ"ת זה ע"פ שמאלו תחת לראשי כו'). והנה בחי' תשובה בחילא יתיר הוא ענין אהבת בכלל מאדך וכמארז"ל ע"פ והנה טוב מאד טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר, דהיינו כשנהפך לטוב שזהו בחי' תשובה או הוא בחי' בכל מאדך כו', וא"כ היינו ע"י גילוי בחי' הנשמה שבבחי' מקיף (וזהו לך אמר לבי בקשו פני פי' בקשו בחי' גילוי פני פנימיות הלב והוא ע"י גילוי המקיף וכמ"ש בפסוק כי תצא למלחמה על אויביך כו') וזהו בחי' קומי לך לשרש גשמתך כדי שתוכל לבא לבחי' בכל מאדך בחילא יתיר ואז תוכל להיות

רעיתי כמשל החולה שמקבל סם הרפואה ומתרפא מחליו אזי חוזר לבחי' המזון כמ"כ הבעל תשובה שהתשובה היא רפואה אוי אח"כ צריך הוא לעסק התורה שהיא בחי' מזון וכדכתיב שובה ישראל כו' ואח"כ קחו עמכם דברים הוא בחי' הדיבור בתורה כו'. משא"כ אם לא תדעי לך פי' שא"א לנשמה שבגוף להמשיך מבחי' המקיף שהוא שרש הנשמה איזה גלוי בבחי' דעת והשגת הנשמה שבגוף והיינו אם לא תדעי לך שא"א להמשיך בבחי' דעת מבחי' לך והוא הפך מבחי' קומי לך כו' והיינו מפני שאינו מייגע א"ע ביגיעת בשר ויגיעת נפש להעמיק דעת בגדולת ה' שבלי העמקת הדעת לא יומשך שום גילוי אמיתי מבחי' לך, כי הדעת הוא המחבר בחי' החו"ב במדות וכמ"כ יש בחי' דעת עליון המחבר וממשיך מבחי' יחידה שהוא בחי' מקיף במדות כו' כמ"ש במ"א בפסוק מים רבים כו', וכשאינו מעמיק דעת כדבעי אזי א"א להמשיך מבחי' לך ולהיות התחברות ב' בחי' הנשמה, והיינו אם לא תדעי שהוא ענין מניעת החיבור של ב' בחי' הנשמה כי תדעי הוא ג"כ ל' חיבור כמו והאדם ידע כו', ופי' היפה בנשים היינו כמ"ש ע"פ כי תצא כו' בענין אשת יפת תואר שבחי' המקיף של הנשמה נק' יפת תואר כי שם כלול' המדות כולם יחד ונק' טורי חשוכא וזהו בחי' היופי כו' והנשמה שבגוף נק' אשת יפת תואר שמקבלת בחי' יופי מהמקיף, וזהו אם לא תדעי לך היפה בנשים שא"א להמשיך בחי' היופי ממקור הנשמה, וכיון שכן א"א להגיע לבחי' בחילא יתיר כי דוקא ע"י הדעת מגיע לבחי' בחילא יתיר מטעם הנ"ל, וממילא א"א להיות בחי' רעיתי כנ"ל באריכות שכל זמן שלא ניתקן חולי הנפש ע"י רפואה זו דבחילא יתיר לא מהני לה מיכלא ומזון דבחי' תורה כו'.

(גת' פי' אם לא תדעי לך, כתיב קומי לך לשרש נשמתך לך לך (אז תהי' רעיתי) מבחי' ואתה נפחת בי לבחי' ואתה משמרה והיינו ע"י התפלה ד"ע וד"ת, משא"כ האומר אין לי אלא תורה כו' וכש"כ בע"ת שצ"ל טוב מאד כו' הנמשך ע"י מזליהו שאינו מוגבל כו', בקשו פני, משא"כ אם לא תדעי בחי' לך כו' היפה בנשים בחי' אשת יפ"ת כו' טורי חשוכא כו').

(יב) ואי לזאת צאי לך בעקבי הצאן, הנה להבין ענין עקבי הצאן יובן ממה שהי' יעקב אבינו ע"ה רועה צאן לבן, פי' בחי' לבן הוא בחי' לובן העליון שהוא בחי' תענוג העליון שלמעלה מהשתלשלות כמ"ש במ"א ע"פ וישכם לבן בבקר שהוא ענין שבכל בקר נמשך איזה התגלות מבחי' ורב חסד עליון כו', ובחי' זו נתאוה מרבע"ה להשיג כמ"ש ואראה את ההר הטוב הזה והלבנון כו' והתורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה כי א"א להיות הגילוי מבחי' לובן העליון ממש אא"כ ע"י צמצומים ונק' אש שחורה כו' קווצותיו תלתלים שחורות כעורב כו' תלתלים תלי תלים של הלכות נמשך ע"י בחי' אש שחורה אבל הלובר עליון עצמו הוא למעלה מבחי' זו כי הוא מקור התענוגים והתורה היא הארה מבחי' תענוג שנתלבש בחכמה שאינו ערך לעצם מקור התענוג, ופי' צאן לבן היינו צאן לשון יציאה מה שיצאו ונמשכו בחי' אורות וניצוצים מלובן העליון וירדו למטה, והוא כמו עד"מ באדם כשהוא

בתענוג גדול אז יוצא ממנו שפע רב ומותרות מבלי סדר והדרגה כי מגודל התענוג אינו בגדר קפידא וצמצום כלל לדקדק כו' והוא עד"מ פרט ועוללות הכרם שמרוב ריבוי הפירות בברכה רבה יוצאים ונופלים ג"כ פירות למטה ונקי פרט ועוללות כו' כן מריבוי התענוג יצא ג"כ שפע שלא בסדר כו', ועד"מ זה יובן ג"כ מעלה דכתיב ארך אפים וגדל חסד שמחמת היותו ארך אפים בבחי' א"ס ע"כ הוא גדל חסד שנפל ג"כ חיות רב למטה, וכמו המלך כשעושה סעודה וגם הפירוורים הפקר יש בהם רבוי ועושר גדול כו' וזהו שנק' צאן לבן (ונלע"ד שהוא בחי' הניצוצים שנפלו בשבה"כ, או אפשר הם בחי' האורות כשעדיין הם למעלה, רק שמהם נמשך אח"כ שבה"כ, אבל עכ"פ הוא מקור בחי' שבה"כ כמשי"ת, וזהו שארז"ל אם לעוברי רצונו כך פי' אם כ"כ חיות רב יש במה שנפל בשבה"כ בבחי' פרט ועוללות כו' עאכ"ו במקור בחי' לובן העליון כו'), ולכן הי' עבודת יעקב אבינו רעות צאן לבן היינו להעלותן לשרשן ועשה מהם בחי' עקודים נקודים וברודים שהם עולמות עליונים, והיינו משום ששרש בחי' צאן הנ"ל שרשו מלמעלה מן ההשתלשלות ממש מבחי' לובן העליון רק שיצאו ונמשכו מטה, וזהו ויהי לי צאן כו' ועבדים ושפחות שהרי עבדים ושפחות הם בחי' מדבר וכן למעלה בחי' עבדים הם מט"ט וסנד"ל כו' וכולם נתהוו ונמשכו מבחי' צאן הנ"ל. אך בחי' צאן הנ"ל יש בהם מדרגות רבות דהיינו בענין בחי' יציאת ונפילת הניצוצים יש שנפלו למטה מטה בעשי' הגשמיות כו' והם החיות והשפע דדצ"ח הגשמי' אין לך עשב שאין לו מזל כו' ויש ניצוצים שלא נפלו למטה כ"כ בעשי' כ"א ביצירה ויש שנפלו בבריאה כו', והניצוצים שנפלו למטה נק' עקבי הצאן שהם בחי' עקביים שנפלו למטה מטה, אך נודע שכל דבר שנפל למטה יותר אזי מוכרח ששרשו למעלה גבוה יותר כו' כמשל נפילת האבן מהחומה שהאבן שנופל מראש החומה נופל למטה יותר כו' וכנודע מענין אריה ושור כו', ולכן אלו בחי' הניצוצים הנק' עקבי הצאן שרשם מבחי' עליונה שבבחי' לובן העליון שכמה וכמה בחי' יש בו לובן ולבנון בתופסת גו"ן רבוי הלבנונית כו' ומה שנפל למטה יותר היינו לפי ששרשו מבחי' עליונה יותר, וזהו בחי' יעקב יו"ד עקב ל' עקביים שהיו"ד נמשך למטה לברר גם בחי' עקביים עקבי הצאן בירורים דעשי' כו', וזהו פי' צאי לך בעקבי הצאן לבר הניצוצי' שנפלו למטה בבחי' עשי' ממש שהוא בחי' עקביים וסוף של בחי' צאן הנ"ל. ובירור זה שבעשי' ממש הוא ע"י בחי' הגלות שפיזון לבין העכו"ם, וענין בירור זה הוא להיות סור מרע בפועל ממש להיות עקירת הרצון מהרע בבחי' אתכפיא וניצוח כו' וכן בועשה טוב כו', וכנודע שבחוצה ארץ נמשך החיות מבחי' עשי' כו' וניצוצי' אלו שבעשי' שרשן גבוה יותר כנ"ל במשל כו', לכן כח בירור זה גדול כ"כ כמו בחי' תשובה בחילא יתיר דבחי' מאדך כו', וזהו שנאמר ביעקב ויפרוץ האיש מאד מאד שהוא בחי' ומדרגת בכל מאדך שנמשך בו בחי' זו מבחי' צאן לבן עקבי הצאן כנ"ל, ומעשה אבות סימן לבנים שע"י בירור זה בבחי' עקבי הצאן הוא כמו מדרגת התשובה הגדולה בחילא יתיר, וזהו אם לא תדעי לך להמשיך ע"י דעת עליון ודעת תחתון שבנפש מבחי' מזלי' חזי שתהי' בחילא יתיר כו' היפה בנשים כו', וכיון שכן העצה צאי

לך בעקבי הצאן בירורי' דעשי' בסור מרע ועשה טוב ע"י בחי' והנצח כו' שזהו ג"כ שקול כמו בחי' בחילא יתיר וכנ"ל באריכות.

ורעי' את גדיותיך על משכנות הרועים, גדיותיך הם בחי' מזלות מלשון גודא דהר והם בחי' בירורים הנ"ל שזהו למעלה ממשכנות הרועים בחי' רעיתי כו' כנ"ל.

(ואי' לזאת צאי לך בעקבי הצאן, צאן לבן לובן העליון תענוג יצאו ממנו ניצוצים כמו פרט וכן באדם, ארך אפים וגדל חסד, ויעקב עשה מהם עקודים כו' ועבדים כו', ועקבי הצאן ניצוצים שבעשי' ושרשן גבוה יותר, יעקב י' עקב, ובירור עשי' ע"י שפיזורן וזה כמו כח דמאדך כמ"ש ביעקב ויפרץ האיש מאד מאד).

הגידה לי שאהבה נפשי, פי' בלק"ת פ' מטות בד"ה ואשה כי תדור רפ"ב וז"ל פי' נפשי שהוא אלקות שבכא"ו י' ש בו בחי' אהבה לדבקה בו ואף שאינו מרגיש כלל הוא מחמת שהנפש בגופו בגלות אצלו כמ"ש ואני בתוך הגולה (כמ"ש בעה"ק ח"ד פי"ט המתחיל מהו בשלשים שנה, ושם ד"ט ע"א כ' וז"ל ולסוד זה נקראת אני בכ"מ לפי שהיא מזמנת עצמה להזהיר את ישראל שלא יקצצו נטיעותיה כו', וז"ש ואני בתוך הגולה, ומה טעם על נהר כבר על סיבת הנהר היוצא מעדן להשקות את הגן וכבר פסק מעיינו כי מפני הרעה נאסף הצדיק ולסיבת זו ירדה שכינה לבבל בגלות עכ"ל, אומרו הצדיק היינו יסוד הנק' נהר היוצא מעדן נאסף ונכלל במקורו, וז"ל הוהר ח"א ד"ו ע"ב הה"ד ואני בתוך הגולה, ההוא דרגא דאיקרי אני הוא בתוך הגולה אמאי על נהר כבר על נהר דנגיד ונפיק דפסיק מימיו ומבועיו ולא אנגיד כבקדמיתא, ור"ל כבר היה ועתה נפסק הה"ד ונהר יחרב ויבש באיוב סי' י"ד ועמש"ש ובישעי' סי' י"ט יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני עכ"ל, ופי' בלק"ת בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה ספ"ג וז"ל שאפי' בבחי' בית ראשון בחי' בראשית נמי מאמר הוא בחי' חכמה יחרב ויסתלק בחי' המשכות גילוי אלקות ית' ומכש"כ שיבש בבית שני שהוא בחי' גילוי המדות שבלב והדבר תלוי בתשובה כו' עכ"ל, ומ"ש דבית ראשון הוא חכמה צ"ע בזהר שמות ד"ט ע"ב פי' שהוא בינה וז"ל בגין דגלותא קדמאה היה מבית ראשון ובית ראשון הוא רזא דה"א קדמאה (וה"א קדמאה הוא בינה) ולקבל שבעין שנין דילה ר"ל ז' ספירות חג"ת נהי"מ המקבלים מהבינה כמ"ש בזה"ג פ' אמור דצ"ב ע"א ע"פ והיה שבעת ימים תחת אמו אתעטרו שבעת ימים דכתיב לך הוי' הגדולה והגבורה כו' ע"ש, והם כלולים כל אחד מיו"ד זהו"ע שבעים שנה דילה, וכה"ג פי' בזהר ויחי בענין ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, וז"ש בזהר שמות שם ד"ט ע"ב ואינון שבעים